

Årsmelding 2019

Denne årsberetningen rapporterer kort STLs virksomhet i 2019. STL besto av femten (15) tros- og livssynssamfunn eller sammenslutninger av disse. STLs øverste organ mellom årsmøtene er rådet, der to representanter fra hver av STLs medlemssamfunn og tre fra paraplyorganisasjonene sitter. Styret leder virksomheten mellom rådsmøtene, mens sekretariatet driver den daglige virksomheten til STL.

Rådets sammensetning i 2019

Ahmadiyya Muslim Jamaat Norge:	Faisal Suhel og Shahid Kahloon
Bahá'í-samfunnet i Norge:	Britt Strandlie Thoresen, Giso Bahrami og Frank Johansen (vara)
Buddhistforbundet:	Egil Lothe og Saisamorn Dechawong Steen og Nirmala Eidsgård
Den katolske kirke v/ Oslo katolske bispedømme (Okb):	Hans Rossiné, Marta Bivand Erdal og Manuela Ramin-Osmundsen (vara)
Den norske kirke v/ Mellomkirkelig råd (Mkr):	Berit Hagen Agøy, Steinar Ims og Einar Tjelle (vara)
Det Mosaiske Trossamfund (DMT):	Elisabeth Maltng, Jan Benjamin Rødner (til juni), David Melchior (fra juni), Ervin Kohn (vara)
Gurdwara Sri Nanak Dev Ji:	Sumeet Singh Patpatia, Jitender Singh (til november), Gurmail Singh Bains (fra november) og Paramjeet Kaur (vara)
Holistisk Forbund: Human-Etisk Forbund (HEF):	Kari Bansal, Jakob Blindheim og Patrik Swanstrøm (vara) Bente Sandvig, Trond Enger og Lars-Petter Helgestad (vara)
Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige: Kristensamfunnet:	Øystein Amundsen og Are Svendsen Kristine Høiland og Johan Eide (til desember) Øystein Vestre (fra desember)
Muslimsk Dialognettverk Norge (MDN):	Senaid Kobilica, Faruk Terzic og Yasmine F. Angell Morchid
Norges Hindu Kultur Senter (NHKS):	Kuddithamby Vamatevan
Norges Kristne Råd (NKR):	Erhard Hermansen, Jarle Skullerud, Ingull Grefslie og Dag Nygård (vara)
Sanatan Mandir Sabha Norway:	Surinder Nath Joshi, Vijay Kalsi og Usha Lakshami (vara)

Det er meget godt framsmøte på møtene og økende aktivitet mellom møtene rundt pågående arbeidsoppgaver.

Årsmøte og styre

På årsmøtet 25. februar ble det holdt valg av styremedlemmer. Egil Lothe (Buddhistforbundet) og Elisabeth Malting (DMT) ble valgt inn i styret i 2018 og var ikke på valg. Britt Strandlie Thoresen ble gjenvalgt som styreleder for to år (2019-2021). Berit Hagen Agøy (Den norske kirke) og Senaid Kobilica (MDN) ble valgt som styremedlemmer for to år (2019-2021). Bente Sandvig (Human-Etisk Forbund) ble valgt som vara for ett år (2019-2020). Marta Bivand Erdal (OKB), Berit Hagen Agøy (Den norske kirke) og Kari Bansal (Holistisk Forbund) ble valgt som valgkomite for ett år (2019-2020).

Årsmøtet godkjente tiltaksplanen for 2019 som inngår som år 2 i overordnet strategi for perioden 2018-2020. En foreslått substansiell økning i medlemskontingenten for 2019 ble vedtatt, og Muslimsk Dialognettverk Norge og Ahmadiyya Muslim Jama'at Norge ble tatt opp som fullverdige medlemmer.

STL-møter 2019

Det ble avholdt 4 ordinære rådsmøter og ett årsmøte i 2019.

- **25. februar** var Human-Etisk Forbund vertskap for årsmøtet, se punktet ovenfor.
- **9. april** var Det Islamske Fellesskap Bosnia-Herzegovina vertskap for rådsmøtet. Stortingsmeldingen om Opplysningsvesenets fond (OVF) er varslet, og vi hadde invitert direktøren for OVF til møtet. Rådsmedlemmene drøftet nye læreplaner som er ute på høring, og det ble en runde rundt bordet om religiøse fridager.
- **5. juni** var Buddhistforbundet vertskap for rådsmøtet. Byaksjonens leder, Ingar Kristiansen, var invitert til å orienterte om årets TV-aksjon som ble gjennomført av CARE i 2019. KRLE/religion og etikk ble tatt opp også på dette møte, og det ble en ny runde rundt bordet om religiøse fridager. Tidligere rådsleder og mangeårig rådsmedlem Jan Benjamin Rødner ble takket av for lang og tro tjeneste.
- **19. september** var Den norske kirke, Frogner menighetshus (Schafteflokken) vertskap for rådsmøtet. STLs stab presenterte videoer som skal brukes i arbeidet mot negativ sosial kontroll. Vi hadde invitert statssekretær Jorunn Hallaråker fra Barne- og familiedepartementet til å presentere ny lov om tros- og livssynssamfunn og stortingsmelding om tros- og livssynspolitik. Vi hadde også bedt noen av rådsmedlemmene om å legge fram sine synspunkter på både lov og stortingsmelding, og det ble en god meningsutveksling rundt bordet.
- **2. desember** var Det Mosaiske Trossamfund vertskap for rådsmøtet. Også på dette møtet ble det presentert en video som skal brukes i arbeidet mot negativ sosial kontroll. Vi hadde invitert direktøren for Barne- og familieetaten i Oslo kommune, Hege H. Malterud og seksjonssjef Mona Iren Hauge, og vi fikk nyttig informasjon om det arbeidet som gjøres. STLs medlemssamfunn ble utfordret på rekruttering, opplæring og veiledning av fosterforeldre. Vi hadde også besøk av daglig leder Hilde Langvann i organisasjonen

Hjelpekilden. Hun orienterte oss om deres arbeid, både som støtte for de som vil ut av en menighet og som støtte for trossamfunn som ønsker råd.

Det ble avholdt 8 styremøter i løpet av 2019;

Styret har behandlet en rekke saker som endringer i STLs vedtekter, støtte til lokale grupper, nye læreplaner i KRLE-faget, planlegging av årskonferansen, handlingsplaner mot rasisme og hat mot muslimer, samarbeid med barnevernet, politiattest for personer som er i kontakt med mindreårige og sist med ikke minst har styret behandlet forslag og saker om ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven).

Styremøtene ble holdt følgende dager:

23/1, 6/2, 26/3, 22/5, 17/6, 2/9, 28/10, 4/12

Religions- og livssynslederforum i 2019

Forumet fikk nasjonal oppmerksomhet da STL tok initiativ til store solidaritetsmarkeringer (#tryggibønn) etter terroraksjoner mot ulike gudshus. Forumet fikk også oppmerksomhet etter oppfordringen #HentBarnaVåreHjem, se under øvrige STL-aktiviteter og arrangementer i 2019. Forumet holdt et møte hos dominikanersøstrene på Katarinahjemmet den 7. november. Der ble Tarjei Pedersen fra Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige og Zahoor Ahmad fra Ahmadiyyaene valgt som arbeidsgruppe for neste periode. Fokus på møtet var det interreligiøse regnskoginitiativet. En representant fra Klima- og miljødepartementet informerte forumet om dette internasjonale arbeidet og oppfordret STLs medlemmer til aktiv innsats. Forumet har også vært aktive i høringene rundt statens handlingsplaner mot rasisme og hat mot muslimer i 2019.

Lokale dialoggrupper

STLs arbeid med lokale dialoggrupper i 2019 har fokusert på integreringsutfordringer, på arbeid mot negativ sosial kontroll der religiøse begrunnelser (mis)brukes og barnevernsproblematikk der kunnskap om religiøse dimensjoner ofte er fraværende. Mange av gruppene har utviklet gode kontakter med offentlige instanser på disse feltene, og flere grupper mottok ekstra midler for å arrangere åpne møter og kurs om dette spesielt. Det er produsert videoressurser og undervisningsmateriell på flere språk basert på guiden «Å leve med tro og livssyn i Norge». Produksjonen er gjennomført med midler fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). STL har gjennomført 30 reiser rundt i landet, blant annet til de ulike gruppene. Det er avholdt ca. 40 kurs i 12 byer og det er gjennomført møter med politiske ledelser i ulike kommuner. To nye dialoggrupper, Dialogforum for tros og livssynssamfunn i Bodø og Bærum Tros- og Livssynsforum (BTL) ble tilknyttet STL i høst. STL arrangerte to nasjonale samlinger i 2019 med eget program for lokale gruppe. En i anledning årsmøtet i februar og en i forbindelse med årskonferansen (tidligere: Gjestebud) i november.

Sekretariatet

Sekretariatet, som står for den daglige driften av STL, besto i 2019 av fire fulle og faste stillinger; generalsekretær Ingrid Rosendorf Joys, spesialrådgiver Anne Sender, rådgiver Irene Incerti-Thery, og administrasjonsskulent Kristin Mile. I tillegg ble det rekruttert en vikar for Incerti-Thery som har hatt foreldrepermisjon i deler av 2019, Hans Olav Arnesen, og to midlertidige prosjektmedarbeidere, Niels Fredrik Skarre og Kai Erik Westergaard.

Utvalg og styrer

STL er medlem i følgende faste utvalg og styrer:

- Likestillings- og diskrimineringsombudets (LDO) brukerutvalg
- Styret ved Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret)
- Norsk Forening for Gravplasskultur
- Interreligiøs klimagruppe
- Referansegruppen for religions- og livssynslederutdanningen ved Teologisk Fakultet (TF)
- Minoritetsforum i Utenriksdepartementet (UD)

STL sitter også i følgende midlertidige sammenhenger:

- Utdanningsdirektoratets ressursgruppe for utvikling av kjerneelementer i KRLE-faget
- Oslo kommunes tros- og livssynsutvalg

STL har gjennom 2019 blitt invitert til både å lede seminarer og presentere innlegg på møter i ulike departementer, politiske partier og organisasjoner. Hovedvekten av temaene har vært knyttet til den kommende tros- og livssynsloven, samt stortingsmeldingen om tros- og livssynspolitikken og generelle tema knyttet til å leve med tro og livssyn. Tros- og livssynspolitikken ble flyttet fra Kulturdepartementet til Barne- og familiedepartementet første halvår 2019. STL hadde møte med både barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad og kunnskapsminister Jan Tore Sanner i begynnelsen av februar 2019.

STL fikk én million kroner i tillegg til ordinær bevilling over statsbudsjettet for særlig å jobbe med mangfold, inkludering og bekjempelse av fattigdom. STL har i 2019 inngått avtale med Norske Kvinners Sanitetsforening (NKS) om kursvirksomhet for deres frivillige lokallagsledere, spesielt knyttet til et prosjektet «Motherhood», om å være mor i et nytt land. NKS har 630 lag nasjonalt.

STL ansatte en person som jobber spesifikt med kommunikasjon. STLs mediedekning har økt, både som konsekvens av ansettelsen og som resultat av et målrettet mediearbeid. Det har vært skrevet kronikker, innlegg og intervjuer, og ulike medier har kontaktet STL for kommentarer til utspill, særlig fra politiske miljøer. STL har mer aktivitet både på hjemmeside og i sosiale media, og har etablert faste månedlige nyhetsbrev. En betydelig del av kommunikasjonen på egne plattformer foregår nå i videoformat

STL har besvart 6 høringer i 2019:

1. Skriftlig høringsvar – ny forskrift om pass og nasjonalt ID-kort, 7.6.2019
2. Skriftlig høringsvar – KRLE og Religion og etikk, 18.6.2019
3. Skriftlig høringsvar – Politiattest for personer som er i kontakt med mindreårige mv. 31.10.2019
4. Komitéhøring i familie- og kulturkomiteen, statsbudsjettet 2020, 24.10.2019
5. Komitéhøring i familie- og kulturkomiteen handlingsplan mot islamofobi og muslimfiendtlighet, 5.11.2019
6. Komitéhøring – Prop. 130 L (2018-2019) Lov om tros- og livssynssamfunn, 12.12.2019.

Øvrige STL aktiviteter og arrangementer i 2019

- **Stakeholderkonferanse for ny master på Teologisk Fakultet**

Det var høytidelig markering av at Universitetet i Oslo etablert masterstudiet Lederskap, Etikk og Samtalepraksis ved Teologisk Fakultet. Dette har STL vært med på å utvikle gjennom flere år. H.K.H. Kronprins Haakon var tilstede i Gamle Festsal sammen med statsråd for forskning og høyere utdanning, Iselin Nybø, og ordfører Marianne Borgen, samt helse og omsorgslederne nasjonalt.
- **Oslo kommunes tros- og livssynsutvalg**

Oslo kommune satte ned sitt tros- og livssynsutvalg i begynnelsen av april 2019. Trond Bakkevig (Dnk) ble utvalgets leder, mens STLs generalsekretær, Ingrid Rosendorf Joys ble nestleder i utvalget. Blant de andre utvalgsmedlemmene finner vi også Trond Enger (HEF), Sumeet Singh Patpatia, (Gurdwara Sri Nanak Dev Ji) og Djamel Selhi (MDN).
- **#tryggibønn-aksjon 1**

I mars ble muslimer i New Zealand angrepet under fredagsbønnen, og verdens reaksjoner var sterke. STL arrangerte #tryggibønn-aksjonen, hvor mange av STLs medlemssamfunns medlemmer deltok i og utenfor moskeen i Tøyenbekken. Arrangementet fikk stor oppslutning. I tillegg til arrangementet i Oslo gjennomførte lokale STL-grupper arrangementer i flere byer.
- **#tryggibønn-aksjon 2**

Terrorangrepene på Sri Lanka i april var en serie eksplosjoner og selvmordsangrep. De første seks eksplosjonene var rettet mot tre kirker på ulike steder i landet, samt mot tre luksushoteller i hovedstaden. STL arrangerte nok en #tryggibønn-aksjon. Det ble holdt Rekviemmesse i St. Johannes kirke på Bredtvet, og både Kongen og statsministeren var til stede. Det ble et fint solidaritetssamvær, og det ble også en viktig nasjonal markering med bred mediedekning.
- **#tryggibønn-aksjon 3**

Terrorangrepet i moskeen på Skui i Bærum i august førte til at STL tok en rask beslutning om en #tryggibønn-aksjon neste morgen. Det ble en god oppslutning også om denne markeringen med statsminister og regjeringsmedlemmer tilstede.
- **Arendalsuken**

STL hadde to påmeldte arrangement på Arendalsuken 2019.

 - På St. Franciskus skole: Det livssyns åpne samfunnet - hvem betaler prisen? Ny lov om tros- og livssynssamfunn. I panelet var politikere. Representanter fra medlemssamfunnene i STL hadde innlegg.
 - På appellscenen: Når verdslig og himmelsk makt kolliderer - religiøse ledere i samtale om egen og andres makt. Religions- og livssynsledere fra STL deltok i samtalen som ble ledet av STLs generalsekretær Ingrid Rosendorf Joys.

Begge arrangementene ble godt mottatt. Det var stort oppmøte, og arrangementene ble omtalt i sosiale medier.
- **Klimabrølet**

Klimabrølet ble et vellykket arrangement og mange mennesker møtte opp. I Oslo var det taler av preses Helga Haugland Byfuglien (Dnk) og klima- og miljøminister Ola Elvestuen ved Oslo domkirke. Deretter beveget det interreligiøse klimanettverket og andre seg opp i sentrum og inn i folkemengden. Biskop Kari Veiteberg og Parveen Kaur holdt appeller foran Stortinget.
- **Religions- og livssynslederforum**

Religions- og livssynslederforum har uttalt seg om de norske barna som befinner seg i leirer i Syria. Lederne samlet seg om en uttalelse, hvor de ba myndighetene om å hente barna hjem. Uttalelsen var inspirert av tidl. utenriksminister Knut Vollebæks utfordring til de politiske partiene. Uttalelsen ført til medieoppslag, bla. i TV2. STL sa ja til nok en aksjon, med uttalelser og bilde med oppfordringen #HentBarnaVåreHjem denne gang i samarbeid med Redd Barna.

- **Klimatoppmøtet, Cop 25**

Også i år var det en interreligiøs delegasjon fra Norge tilstede under klimamøtet. Den bestod av Einar Tjelle (Den norske kirke), Dennis Jagestad (Buddhistforbundet), Ibrahim Saidy (Daru Salaam Islamic Centre) og Ingrid Rosendorf Joys (STL). Møtet ble avholdt i Madrid, Spania, etter å ha blitt flyttet fra Chile pga sosial uro. Sivilsamfunnet uttrykte utålmodighet med de ulike landenes løfter og graden av villighet til forpliktelse.
- **STLs årskonferanse**

STLs årskonferanse gikk av stabelen 28. november på Litteraturhuset. Konferansen dreide seg om religion og nasjonalisme. dr. Ed Kessler fra Woolf Institute, Cambridge var hovedtaler, og professor Torkel Brekke, OsloMet og prof. Cathrine Thorleifsson, C-Rex var respondenter. Nils August Andresen, Minerva ledet paneldebatten. Andre del av konferansen bestod av religions- og livssynsledernes perspektiver på nasjonalisme og religion. Ansvarlig redaktør i Vårt Land, Bjørn Kristoffer Bore, innledet med et historisk blick på forholdet mellom religion og norsk nasjonalisme, og kom med en serie utfordrende spørsmål til religions- og livssynslederne. Samtalen ble ledet av Ingrid Rosendorf Joys, generalsekretær STL.
- **TV-aksjonen 2019**

Organisasjonen CARE hadde TV-aksjonen i 2019. Fokus var kvinner, med overskriften: «Nå er det hennes tur». STL hadde besøk av aksjonsleder Ingar Kristiansen på vårt rådsmøte og oppfordringen var å engasjere seg/melde seg som bøssebærere.
- **Global Assembly, Religions for Peace (RfP)**

STLs generalsekretær var til stede på konferansen. Det ble valgt ny RfP-generalsekretær som minnet om at det er viktig å anerkjenne at tros- og livssynsfrihet også omhandler retten til å ikke tro. Det utforskes muligheter for samarbeid mellom RfP og STL.
- **STLere i H.K.H. Prinsesse Ingrid's konfirmasjon 31. august**

Styreleder Britt Strandlie Thoresen, generalsekretær Ingrid Rosendorf Joys og ungdomsrepresentantene Yasmine Fatima Angell Morchid, fra Muslimske Dialognettverk Norge; Martin Bao Anh Vo, styremedlem i Norges Unge Katolikker; Iver Daasland Åse, sentralstyremedlem i Humanistisk Ungdom, deltok i konfirmasjonen i tillegg til representantene fra Den norske kirke.
- **Utsatt frist for statstilskudd**

Fristen for å utløse statstilskudd til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke ble i år ikke varslet skriftlig fra Fylkesmannen, og noen tros- og livssynssamfunn søkte for sent. STL har jobbet mye med denne saken, sammen med blant annet Norges Kristne Råd og de berørte medlemssamfunnene. De berørte er glade for at departementet ga mulighet til å søke på nytt og med ny frist.
- **Samling for lokale + training for trainers**

Det var 20 deltakere fra 8-9 forskjellige lokale grupper på samlingen 28. og 29. november. Samlingen startet med deltakelse på årskonferansen. Deretter ble det jobbet med plan mot rasisme og presentasjon av opplegget med master-tilbudet på Universitetet i Oslo. Det ble gjennomført Training for Trainers med nytt kursmateriale ved STLs prosjektkoordinator Niels Fredrik Skarre. Norske Kvinner's Sanitetsforening presenterte noe av sitt arbeid og fordelene de ser ved et samarbeid med STL, KIFO presenterte noen

av funnene i kartleggingen av tros- og livssynssamfunn i Oslo og utvalgsleder Trond Bakkevig orienterte om status i arbeidet i tros- og livssynsutvalget i Oslo kommune.

- **Organisasjonsutvikling**

Sekretariatet laget et opplegg for organisasjonsutvikling mm. for medlemssamfunn. Opplegget har blitt tilbudt medlemssamfunnene i STL.

Økonomi

STL er sikret midler til drift gjennom årlig bevilgning på statsbudsjettet, som post på Kulturdepartementets/Barne- og familiedepartementets budsjett. I 2019 var bevilgningen kroner 4 820 000. I tillegg betaler alle STLs medlemssamfunn en kontingent beregnet etter størrelse. Til sammen betalte medlemssamfunnene kroner 777 000 i medlemskontingent i 2019 Dette er en kraftig økning etter en omlegging av medlemskontingenten. Honorarene for styreleder og -medlemmer ble økt i 2019. STL har også igangsatt arbeidet med å bli definert som et nasjonalt ressursmiljø for IMDi/Kunnskapsdepartementet.

STL søkte i 2019 tilskudd fra andre instanser

- I 2019 bevilget stiftelsen Fritt Ord kr. 30 000 til STLs årskonferanse.
- Barne- og familiedepartementet bevilget kr. 250 000,- til tilskudd til dialog, samarbeid og kunnskapsutvikling på tros- og livssynsområdet. Midlene blir overført til 2020.
- Kulturdepartementet bevilget i 2018 kr. 398 000,- til arbeid med prosjektet «Å leve med tro og livssyn». Midlene ble overført til 2019.
- IMDi bevilget kr. 300 000,- til prosjektet «Tros- og livssynssamfunn mot negativ sosial kontroll».
- Teologisk fakultet betalte kr. 58 000,- til STL for bistand i forbindelse med en konferanse for ny master for religiøse ledere våren 2019.
- KIFO støttet STL med kr. 50 000,- for arbeid med kartlegging av tros- og livssynssamfunn i Oslo. Pengene er overført til 2020.

Årsregnskapet gir etter styrets mening et rettviseende bilde av STLs økonomiske stilling.

Regnskapet er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift, og årsresultatet ble kr. 290 867. De samlede driftsinntekter var kr. 6 719 294. Kr. 777 000 var inntekter fra medlemskontingenter, kr. 320 840 var momskompensasjon, og statsstøtten fra Barne- og familiedepartementet var på kr. 4 820 000 hvorav kr. 700 000 til drift- og prosjektstøtte til lokale dialoggrupper. I 2019 har regnskapsfører vært Knif Regnskap, mens revisor har vært Leif Åge Aabø i BDO.

Det har ikke vært registret arbeidsulykker i 2019 og det har ikke vært langtidssykefravær blant ansatte. En ansatt har hatt omsorgspermisjon i en lengre periode i 2019. Likestilling praktiseres så langt det er praktisk mulig, det er fire kvinner og to menn i styret (inkl. vara). I 2019 har det vært tre kvinner og tre menn i staben. STL driver ikke aktiviteter som forurensrer miljøet.

Oslo, 6. februar 2020

Britt S. Thonessen

styreleder

Bent Hagen Agøy

styremedlem

Stevan

styremedlem

Elisabeth Marling

styremedlem

[Signature]

styremedlem

Lugard R. Jøys

generalsekretær